

VÉLEMÉNYEK

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

484. PLENÁRIS ÜLÉS, 2012. NOVEMBER 14. ÉS 15.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A fogyasztói szövetkezetek részvétele az egységes piac megteremtésében és működésében (saját kezdeményezésű vélemény)

(2013/C 11/02)

Előadó: **Bernardo Hernández BATALER**

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. január 19-én úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki az alábbi tárgyban:

A fogyasztói szövetkezetek részvétele az egységes piac megteremtésében és működésében.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2012. augusztus 30-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. november 14-én és 15-én tartott 484. plenáris ülésén (a november 14-i ülésnapon) 141 szavazattal 2 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A jelen körülmények között, amikor a múltban tapasztalt növekedési szintekhez való visszatérés egyelőre várat magára, fontos, hogy az Európai Bizottság *Európa 2020: Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája* című közleményével összhangban a fogyasztókat helyezzük az uniós politikák középpontjába. A független és erős fogyasztói szervezetek igen fontos szerepet játszanak a piacon, és e szervezetek számára biztosítani kell a szükséges emberi, anyagi és technikai erőforrásokat, hogy elláthassák feladatukat: a fogyasztók jogainak és érdekeinek védelmét.

1.2 A fogyasztóknak az érdekeik védelmét célzó önszerveződéshez való jogát az elsődleges jog az EUMSZ 169. cikkében elismeri, így európai szinten jogszabályi elismerést nyert, hogy a fogyasztói szervezetek az egységes európai piacba vetett bizalom és a piac fejlődésének zálogaként pótolhatatlan szerepet töltenek be.

1.3 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a szubsidiaritási elv alkalmazásának tiszteletben tartása mellett vállaljon kezdeményező szerepet, és érje el, hogy a fogyasztói szervezetek tekintetében érvényesüljenek bizonyos minimális közös jogok, különös tekintettel arra a jogukra, hogy kikérjék véleményüket, és hogy képviselőiken keresztül meghallgatást nyerjenek, továbbá biztosítsa a fogyasztók jogainak és érdekeinek jogi és/vagy adminisztratív meghatározását oly módon, hogy előzetes meghallgatást és konzultációt tart azokról az intézkedésekről, amelyek a jogszabályban védett jogokat és érde-

keket érintik, akár országos, akár uniós szinten, illetve azt a jogot, hogy részt vegyenek az általános gazdasági érdekű szolgáltatások szabályozásában.

1.4 Az a körülmény, hogy a különböző általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtói ugyanazon fogyasztói kör, köztük számos kiszolgáltatott helyzetben lévő fogyasztó számára szolgáltatnak, szükségessé teszi, hogy az egyes ide tartozó piacok (gáz-, víz-, árampiac stb.) sajátosságait úgy kövessük nyomon, hogy eközben ne vesszen el mindezen szolgáltatások integrált látásmódja, figyelembe véve azokat a hatásokat, amelyeket ezek összességükben az életminőségre és a családi költségvetésekre gyakorolhatnak, hiszen ezek olyan szempontok, amelyek kezelésére a fogyasztói szervezetek különösen alkalmasak. A hibás szolgáltatások vonatkozásában is fel kellene állítani egy olyan rendszert, mint a termékek esetében (RAPEX), hogy a fogyasztói szervezetek hálózataikon keresztül felhívhassák ezek létezésére a fogyasztók figyelmét.

1.5 Hatalmas különbségek vannak az általános gazdasági érdekű szolgáltatások piacainak működéséhez, valamint a hálózatokhoz való hozzáférést jelentő árak, értékek és elemek képzési formáihoz kapcsolódó információkhoz és szaktudáshoz való hozzáférés terén, illetve azon a téren, hogy ezek miként csapódnak le a fogyasztóknál, hiszen a szabályozás tárgya meglehetősen technikai jellegű és összetett, ugyanakkor a fogyasztók és az őket képviselő szervezetek részéről kétségtelenül érdeklődésre tarthat számot.

1.6 A fogyasztók számára rendszerint nehezebb a szolgáltatások, mint a termékek összehasonlítása. Ez a feladat különösen bonyolult az általános gazdasági érdekű szolgáltatások esetében. Ezeknél a szolgáltatásoknál, amellet hogy a szerződéses feltételek – például a tarifák rögzítésének módszerei tekintetében – nagy változatosságot mutatnak, a szabályozó szervezeteknek a szűkebb értelemben vett szolgáltatás melletti egyéb elemek beépítését is megfelelően el kell magyarázniuk, meg kell vitatni azokat a fogyasztók érdekeit képviselő szervezetekkel, és a fogyasztóknak meg is kell érteniük őket.

1.7 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak arra kellene ösztönöznie a tagállamokat és a nemzeti szabályozó szerveket, hogy segítsék elő többek között az átláthatóságot, a tájékoztatást és a döntéshozatalt, támogatva a szóban forgó érdekekről folyó vitát – kereslet/kínálat (szabályozott gazdasági ágazatok és fogyasztók) –, segítve a fogyasztók érdekeit képviselő szervezetek pozitív megkülönböztetését, hogy azok a gazdasági szereplőkkel azonos feltételek mellett részt vehessenek a szabályozó szervek vitafórumain és konzultatív testületekben, hogy garantálni lehessen a fogyasztói szervezetek – és ezáltal maguk a fogyasztók – tudatos magatartásának kialakulását (empowerment).

2. Bevezetés

2.1 Az EGSZB mint olyan európai szerv, amely hangot ad a civil társadalom álláspontjának, ezzel a saját kezdeményezésű véleménnyel azt kívánja hangsúlyozni, hogy humanista nézőpontot kell képviselni az egységes piac kapcsán, és meg kell védeni a gazdasági demokráciát⁽¹⁾, minden olyan folyamánnyal együtt, amely alapvetően az általános gazdasági érdekű szolgáltatások szabályozása során folyó döntéshozatalhoz kapcsolódó konzultációból, részvételből és átláthatóságból adódik, illetve amely a fogyasztóknak az általános gazdasági érdekű szolgáltatások – ideértve a pénzügyi szolgáltatásokat is – szabályozása során az információhoz való hozzáféréssel és részvételével, véleményük kikérésével és képviseletükkel függ össze.

2.2 Az Európai Bizottság „Európa 2020 – Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája” című közleményével összhangban, amely a jogaival élni tudó fogyasztót kívánja az egységes piac középpontjába helyezni, ki kell vívni a fogyasztók azzal kapcsolatos bizalmát, hogy nemzeti és európai szervezetek képesek arra, hogy megóvják őket, és megvannak az eszközeik és a tudásuk ahhoz, hogy fellépjenek a védelmükben. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a belső piacon a versenytorzulást megakadályozni hivatott jogszabályok végső célja a fogyasztó jólétének növelése⁽²⁾.

2.3 Az EGSZB megállapítja, hogy a jelen körülmények között alapvetően fontos, hogy a fogyasztást helyezzük az uniós szakpolitikák és az egységes piac kiépítését célzó politikák középpontjába, ezért igen lényeges, hogy a fogyasztói szervezetek erősek és függetlenek legyenek. Az EGSZB már megjegyezte, hogy a gazdasági egyensúly megőrzéséhez szükséges, hogy ezek a szervezetek képesek legyenek arra, hogy

teljes mértékben betöltsék piaci ellensúlyként játszott szerepüket, és az Európai Bizottságnak azt ajánlotta, hogy jelentős mértékben növelje a finanszírozást, mindenekelőtt azért, hogy támogatást kaphassanak a kívánt specializáció forrásaiból⁽³⁾.

2.4 Az EGSZB kiemeli és elismeri, hogy a tagállamok sokszínűsége abban is tükröződik, hogy miként látják a fogyasztói szervezetek szerepét, akárcsak a szervezetek szerveződési formában, eszközeiben, ismereteik szintjében és specializálódásuk fokában vagy abban, hogy milyen mértékű reprezentativást kell biztosítaniuk. Léteznek ugyan uniós szintű szervezetek (például a BEUC vagy az ANEC), de mivel a nemzeti szervezetek igen lényegesek a fogyasztók és az egységes piac szempontjából, az EGSZB alapvetően fontosnak tartja, hogy problémáikkal uniós szinten foglalkozzanak.

Úgy véli, hogy a szakmai és fogyasztói képviseleti szervezetek közötti együttműködést mint a piacfejlesztés kiegyensúlyozottabb megoldásainak meghatározásához hozzásegítő párbeszéd preferált formáját is elő kell mozdítani, és támogatja az ezt a célt követő nemzeti és uniós szintű fórumokat.

3. Európai fogyasztók – nemzeti képviseleti szervezetek?

3.1 Az európai intézmények teljes mértékben elismerték a fogyasztói bizalom fontosságát az egységes piac teljes megvalósítása szempontjából. Az 1975-ben született első fogyasztóvédelmi politikai program⁽⁴⁾ óta, amelynek keretében a tagállamok megerősítették elkötelezettségüket a fogyasztók érdekében tett erőfeszítések növelése iránt, a képviselethez és a meghallgatáshoz való jog konkrét elismerést nyert. Az ezt követő programok megerősítették a bennük rögzített célkitűzéseket, majd végül elfogadták a „fogyasztóvédelmi stratégiai terveket”, amelyek a fogyasztói szervezeteknek a közösségi politikákban való megfelelő részvételével foglalkoznak, mind a tartalom, mind az eljárás szempontjából.

3.2 E programok és tervek szükségesnek tartották annak elérését, hogy a fogyasztók és képviselőik rendelkezzenek az ahhoz szükséges kapacitással és erőforrásokkal, hogy ugyanolyan feltételekkel örködni tudjanak az érdekeik felett, mint a piac többi érintett résztvevője, ezért felül kellett vizsgálni a szervezetek közösségi politikák kidolgozásában való részvételének mechanizmusait.

3.3 Az aktuális stratégiai tervben⁽⁵⁾ mindazonáltal a fogyasztói szervezetek európai szinten történő megerősítése már nem szerepel a fogyasztóvédelmi politika elsődleges céljaként, hanem a tagállamokon belüli fogyasztói mozgalmak megerősítése áll a középpontban. Eddig sajnos egyszer sem értékelték ki uniós szinten, hogy az említett tervek céljait a fogyasztók részvétele szempontjából mennyire sikerült elérni.

⁽³⁾ HL C 181., 2012.6.21., 89. o.

⁽⁴⁾ A Közösség fogyasztóvédelemmel és a fogyasztók tájékoztatásával kapcsolatos politikájának első előzetes programja, a Tanács által elfogadva 1975. április 14-én.

⁽⁵⁾ COM(2007) 99 final.

⁽¹⁾ HL C 175., 2009.7.28., 20. o.

⁽²⁾ Az Elsőfokú Bíróság ítélete (ötödik tanács), 2006. június 7., EBHT 2006, II-01601. o.

3.4 Az utóbbi években az Európai Bizottság, a Tanács és az Európai Parlament egy, az egyéneknek tekintett fogyasztókat megerősítő (*empowerment*) stratégia mellett döntött, abban a reményben, hogy ezzel hozzájárul a belső piacon elérni kívánt bizalom megerősítéséhez. A stratégia megvalósítása érdekében egyrészt ötvözték egymással a fogyasztóvédelmi *acquis* felülvizsgálatát a fogyasztóvédelem tipikus területein végrehajtandó maximális harmonizáció védelmével, másrészt maximálisan érvényesítették az átlagos fogyasztóra vonatkozó elméletet⁽⁶⁾, aki nem más, mint a „szokásosan tájékozott, ésszerű mértékben odafigyelő és körültekintő személy”⁽⁷⁾. Ez azon a téves következtetésen alapul, hogy létezik egy ideális, tájékozott és tudatos fogyasztó, márpedig a statisztikák azt mutatják, hogy ez nem így van.

3.5 A rendelkezésre álló adatok azt mutatják, hogy számos fogyasztó távol van attól, hogy be tudja tölteni azt az erős, aktív és jól informált szerepet, amelyet a verseny és innovációk jellemezte piac megkövetelne tőle. A valóságban az európai fogyasztók zöme nem érzi magát magabiztosnak, tájékozottnak és védettnek⁽⁸⁾.

3.6 Eközben a kollektívaként tekintett fogyasztókat illetően az európai megközelítés eddig meglehetősen korlátozott volt. Az EU a fogyasztókat képviselő szervezetek ügyében nem sok konkrét lépést valósított meg, ezért az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy álljon elő konkrét javaslattal a kollektív fellépésről, amely igen fontos eszköz a fogyasztók érdekeinek védelmében, mind nemzeti, mind európai szinten.

3.7 A Szerződés 169. cikke foglalkozik a fogyasztóknak az érdekeik védelmét célzó önszerveződéshez való jogával, fontos ezért európai szinten elismerni, hogy a fogyasztói szervezetek egyedülálló és pótolhatatlan szerepet töltenek be a bizalom és az egységes európai piac fejlődésének garántáloiként. Indokolt tehát a tagállamok autonómiájának megsértése nélkül bizonyos alapvető közös jogoknak és elveknek a tagállamok nemzeti politikáiban való megerősítése.

3.8 2011 januárjában az európai fogyasztói tanácsadó csoport többek közt a következő fő okokat sorolta fel arra, hogy miért van szükség erős fogyasztói szervezetekre:

- a) az egyes országok fogyasztóit érintő európai döntések száma;
- b) az európai intézmények egyre jobban odafigyelnek a fogyasztói szövetségekre;
- c) a fogyasztók ahhoz való joga, hogy az őket érintő politikák meghatározása során meghallgassák őket;

⁽⁶⁾ Az EGSZB véleményeiben erősen támadta.

⁽⁷⁾ Lásd a Bíróságon zajlott Estée Lauder Cosmetics kontra Lancaster Group ügyet (C-220/98, 2000. január 13.), illetve a Gut Springenheide és Tuský ügyet (C-210/96, 1998. július 16.).

⁽⁸⁾ A fogyasztói öntudat fejlesztése az EU-ban, SEC(2011) 469 final.

- d) egyenlőtlenségek előfordulása a pénzügyi erőforrások szempontjából az üzleti szféra és a fogyasztók képviselői között a döntéshozatal területén, ami a részvétel eltérő fokához vezet; továbbá maguknak a szövetségeknek a befolyása⁽⁹⁾.

Azzal kapcsolatban, hogy a fogyasztói szervezeteknek milyen követelményeknek kell megfelelniük, az EGSZB már kinyilvánította álláspontját, melyet ezúttal is megerősít⁽¹⁰⁾.

3.9 A politikai és gazdasági hatalomtól független, erős fogyasztói szervezetek nélkül, amelyek aktív szereplői egy szabad, versengő piacnak, ragaszkodnak az információk átláthatóságához, és fellépnek a fogyasztók egyéni és kollektív érdekeinek védelmében, nehezebb lesz elérni, hogy létrejöjjön a bizalom az európai fogyasztókban.

4. A konzultációhoz és az általános gazdasági érdekű szolgáltatások szabályozó szerveinek munkájában való részvételhez való jog

4.1 A fogyasztói szervezetek fontos szövetségesek a fogyasztók bizalmának helyreállításában és a belső piac kiépítésében, ezért az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy kezdeményezze, hogy a fogyasztói szervezeteknek biztosítsanak néhány közös alapjogot: különösen az ahhoz való jogot, hogy konzultáljanak velük, és hogy képviselőiken keresztül kifejhessék a véleményüket; hogy jogilag és/vagy adminisztratív módon meghatározhassák a fogyasztók azzal kapcsolatos jogait és érdekeit, hogy előzetesen konzultáljanak velük az olyan, akár nemzeti, akár uniós szintű intézkedésekről, amelyek hatással vannak jogaikra vagy jogilag védett érdekeikre; valamint az ahhoz való jogot, hogy részt vegyenek az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokra vonatkozó szabályok kidolgozásában.

4.2 Mivel a jelen véleményben nem térhetünk ki minden olyan elemre, amelyet garantálni kell a megfelelő fogyasztói szervezetek számára, az EGSZB a következőket emelné ki:

- a) a **véleményük kikéréséhez és a meghallgatáshoz való**, képviselőikön keresztül gyakorolt **jog** a fogyasztók jogainak és érdekeinek jogi és/vagy adminisztratív meghatározása terén, előzetes meghallgatások és konzultációk útján, az olyan intézkedések kapcsán, amelyek érintik az akár országos, akár uniós szinten törvényben védett jogokat vagy érdekeket;
- b) a **részvételhez** való jog az **ágazati szabályozás** terén, különösen az **általános gazdasági érdekű szolgáltatások** szabályozása területén – ez utóbbiak olyan, a települések életéhez nélkülözhetetlen szolgáltatások, amelyek esetében a fogyasztók valójában nem választhatnak aközött, hogy igénybe veszik vagy nem veszik igénybe őket.

⁽⁹⁾ Az európai fogyasztói tanácsadó csoport jelentése a fogyasztói mozgalom nyomkövetési mutatóiról.

⁽¹⁰⁾ Lásd az EGSZB véleményének 3.5. pontját: jog- és perképes személyiség; a profitorientáltság hiánya; az alapszabályban szereplő fő célkitűzésnek a fogyasztói érdekek általános védelmére és képviselőit kell irányulnia; a belső működés demokratikus volta; a pénzügyi önállóság megléte és függetlenség a politikai érdekektől (HL C 221., 2005.9.8., 153. o.).

4.3 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a Lisszaboni Szerződés a hozzá csatolt, az általános érdekű szolgáltatásokról szóló 26. jegyzőkönyv, valamint az Alapjogi Charta 36. cikke révén – amelyek az EU megközelítését vezérlő alapelveket lefektetik – jelzi az általános érdekű szolgáltatások fontosságát az EU szempontjából. Emlékeztet arra is, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások határidejét állami beavatkozás nélkül a piac nem (vagy csak a minőséget, a biztonságot, a hozzáférhetőséget, az esélyegyenlőséget és az általános hozzáférést illetően eltérő feltételekkel) tudja betartani. A specifikus közszolgáltatási kötelezettséget megbízás nyomán teljesíti a szolgáltató, amelynek alapja az általános érdek kritériuma. Ez biztosítja, hogy a szolgáltatást olyan feltételek mellett nyújtsák, amelyek lehetővé teszik céljának elérését ⁽¹¹⁾.

4.4 Számos általános gazdasági érdekű szolgáltatást – ilyen például az áram-, gáz-, vízszolgáltatás vagy a távközlés – hagyományosan az állam nyújt, amely az ellátóhálózatokkal rendelkezik. Az ezekről folytatott vitát gyakran a kockázatok (egészségi, biztonsági és környezeti kockázatok), a nemzeti természeti erőforrásokra vonatkozó politikai stratégiák vagy pedig – például az energiaszektorban – a piacliberalizációs folyamatok szempontjából közelítették meg.

4.5 A fogyasztó nézőpontjából a kulcskérdések a szolgáltatásbiztonság és a hozzáférés garanciáival függenek össze, miközben a fogyasztó meghatározó és szinte kizárólagos választási szempontja az ár.

A fogyasztók számára eleve nehezebb a szolgáltatások, mint a termékek összehasonlítása, és ez a feladat még nehezebbé válik, amikor olyan a szerződéses rendelkezésekkel találkozunk, amelyeket általában nem fejtenek ki kellőképpen. Ilyen például a tarifák és árak rögzítésének módszere, amely nagyon átfogó és a tulajdonképpeni szolgáltatáson túl is számos elemet magában foglaló kérdés. Ráadásul ezeket a módszereket a fogyasztók érdekeit képviselő szervezetek nem vitatják meg, sőt, nem is ismerik kellőképpen.

A hibás szolgáltatások vonatkozásában is fel kellene állítani egy olyan rendszert, mint a termékek esetében (RAPEX), hogy a fogyasztói szervezetek hálózataikon keresztül felhívhassák ezek létezésére a fogyasztók figyelmét.

4.6 Az energiapiac megfigyelőközpontja az energia árát három nagy részre osztja: először is magára az energiára, a szállításra és az elosztásra (hálózatok), másodsor az egyéb adókra és végül harmadikként a héra-ra, különböző összehasonlításokat téve az egyes tagállamok között. Annak ellenére, hogy nincsenek meghatározva azok a specifikus elemek – pedig szükség volna rá –, amelyekből az egyes tagállamokban az „egyéb adók” csoport összetevődik, az ár elemeinek ilyen jellegű szétbontása az egyéb általános gazdasági érdekű szolgáltatások (víz, távközlés) esetében elképzelhető, ezért hasznos információkat nyújtana, ha más ágazatokban is alkalmaznák.

4.7 Az Európai Bizottság részletes vizsgálatokat végzett egyes általános gazdasági érdekű szolgáltatások árát illetően, mindemellett az energiapiac megfigyelőközpontja által szolgáltatott adatok alapján, és többek között az alábbiakat állapította meg:

- a) a tagállamok többsége továbbra is bonyolult, egymáshoz kapcsolódó áramszámlák révén szabályozza a háztartások összességére vonatkozó árakat és az ipari gyakorlatokat, ami megnehezíti új versenytársak piacra jutását és a szolgáltatóváltást;
- b) a tarifák jelentős további bevételek forrásai lehetnek, amelyek értéke növekvőben van, és amelyek lecsapódnak a magán- és ipari fogyasztók által fizetett számlákban.

4.8 Az igazság az, hogy annak ellenére, hogy számos különféle szabályozó szerv és európai ösztönző létezik a döntéseik átláthatóságának biztosítására, igen nagy eltérések vannak a tekintetben, hogy a fogyasztói szervezetek mennyire férnek hozzá az általános gazdasági érdekű szolgáltatások említett piacainak működési módjaival kapcsolatos információkhoz és szaktudáshoz, különösen ami az árképzést, az értékeket vagy a hálózatokhoz való hozzáférést, illetve ezek fogyasztókra gyakorolt hatásának módját illeti.

4.9 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak ösztönöznie kellene a tagállamokat és a nemzeti szabályozó szervezeteket, hogy az információk és a döntéshozatali folyamat átláthatóságának elősegítése mellett támogassák a szabályozott gazdasági ágazatok és a fogyasztók szóban forgó érdekei közötti egyensúly megteremtését is, azáltal hogy segítik, és pozitív megkülönböztetésben részesítik azokat a szervezeteket, amelyek a fogyasztók érdekeit képviselik (például speciális képzések, támogató akciók vagy pénzügyi támogatás révén).

4.10 Az EGSZB véleménye szerint a fogyasztói szervezetek vitafórumokon és konzultatív testületekben való, a gazdasági szereplőkkel egyenrangú részvétele a legmegfelelőbb mechanizmus annak biztosítására, hogy a verseny jellemezte piacon fontossá váljanak a fogyasztói szervezetek és ezáltal maguk a fogyasztók is (*empowerment*) ⁽¹²⁾.

4.11 Az EGSZB mindazonáltal úgy véli, hogy az ilyen kockázatok (kezdvé a szervezetek „foglyul ejtésével”) eltörpülnek annak fontossága mellett, hogy biztosítsuk a konkrét ismeretek megszerzését azokon a bonyolult területeken, amelyek jelentős hatással vannak a fogyasztók életminőségére, amelyet csakis a hatékony fogyasztói képviselő védhet meg.

⁽¹²⁾ Itt megemlítendő az Eurobarométer 1999. évi 51.1. számában közölt eredmények, amelyek szerint az akkori 15 tagállamban az alábbiak voltak a leggyakoribb válaszok a következő kérdésre: „Véleménye szerint az alábbi feladatok melyikét kellene a fogyasztói szervezeteknek elsődlegesen ellátniuk?” (egy válasz volt adható 10 lehetőség közül, amelyek között szerepelt a »nem tudom« is): 1.: információterjesztés (26,8 %), 2.: segítségnyújtás és praktikus tanácsok (25,4 %), 3.: fogyasztóvédelem (19,2 %), 4.: a fogyasztók képviselése (7,3 %).

⁽¹¹⁾ COM(2011) 900 final.

4.12 Az európai intézményeknek módjukban áll és a feladatokhoz is tartozik, hogy ösztönözzék a fogyasztói szervezeteknek a szabályozó szervek vitaszervezeteiben és -fórumaiban, mindenekelőtt a tarifákat és az árakat megvitató fórumokon⁽¹³⁾ való részvételét, nem csupán a szabályozási folyamat függetlenségének és átláthatóságának bizonyosságaként – mindenekelőtt a tarifarendszereket illetően –, hanem egyúttal az aktív polgárság és az erős fogyasztói szervezetek megeremtéséhez vezető lépésként is.

4.13 Igaz, hogy ez a problémakör kissé jobban előtérbe került, hiszen a villamos energia, illetve a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló irányelv⁽¹⁴⁾ kijelenti, hogy a szabályozó hatóságoknak – függetlenségének és hatásköreinek sérelme nélkül és a „jobb szabályozás” elvével összhangban – adott esetben konzultálnia kell majd az átviteli rendszer üzemeltetőivel, és kötelességei teljesítése érdekében szükség esetén szoros együttműködést kell kialakítania más illetékes nemzeti hatóságokkal. A fogyasztókat képviselő szervezetek részvétele és a velük folytatott viták azonban nem minden versenyhelyzetben ajánlatosak.

4.14 Verseny jellemezte környezetben a tarifaszervezet nemcsak a szolgáltatást igénybevevők hozzáférését határozza meg, hanem a fogyasztókat is, mivel közvetlenül befolyásolja az árat, amely kizárhat egyes fogyasztókat, illetve lehetetlenné teheti a mobilitásukat (*switching*)⁽¹⁵⁾.

4.15 A rendelet nem szentelt figyelmet az ár kérdésének, illetve annak, hogy a fogyasztói képviseletekkel vitát kell folytatni az említett árak alapját képező tarifaszervezetekről. Ezek a

kérdések az Uniónak a kérdéssel kapcsolatos jogi aktusaiban (például az említett irányelvekben) sem szerepelnek. Az Energiapiaci Megfigyelőközponttól érkező információk azonban egyértelműen azt mutatják, hogy az említett szolgáltatások árán felül a fogyasztókat és a vállalatokat más költségek (adók és egyébek) is terhelik, rontva az utóbbiak versenyképességét, illetve sebezhetőbbé téve a belső piac fogyasztóit.

4.16 Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások vonatkozásában vannak olyan döntések, amelyek közvetlen hatással vannak a költségekre, amelyek végül tükröződnek a fogyasztók által fizetett árban. Az EGSZB úgy véli, hogy az egységes piacon belüli egészséges verseny és a fogyasztók védelme kellő indok az uniós intézmények annak érdekében történő beavatkozásához, hogy az alapvető általános gazdasági érdekű szolgáltatások árképzését illetően biztosított legyen a nagyobb átláthatóság, és nyomom kövessék a különböző komponensek és tarifák alakulását. Ennek érdekében ösztönözni kell a tagállamokat és a nemzeti szabályozó szerveket, hogy támogassák mind a fogyasztókat képviselő szervezeteket, mind pedig a kkv-k aktív részvételét a tarifák rögzítésének döntéshozatali folyamatában⁽¹⁶⁾.

4.17 Végül pedig az EGSZB szeretne emlékeztetni arra, hogy a fogyasztók képviselete nehezen lehet hatékony, amíg nem garantált a csoportos keresetek útján történő fellépés lehetősége, ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy indítsa el újból az európai csoportos kereset bevezetésével kapcsolatos munkákat.

Kelt Brüsszelben, 2012. november 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

⁽¹³⁾ A közszolgáltatást végző vállalatok által nyújtott szolgáltatások területén, noha a fogyasztók egészségét vagy biztonságát fenyegető kockázatok lehetősége kevésbé merül fel – ilyesmi manapság ritkán fordul elő a távközlési- és az áramszolgáltatások területén –, a fogyasztók választását szinte kizárólag az ár határozza meg.

⁽¹⁴⁾ 2009/72/EK és 2009/73/EK irányelv, 2009. július 13. (HL L 211., 2009.8.14., 55. és 94. o.).

⁽¹⁵⁾ Lásd a 2009/72/EK számú irányelv 32. cikkének (1) bekezdését.

⁽¹⁶⁾ HL C 318., 2011.10.29., 155. o.